

PAKET Z DUNAJA — Pred dnevi so objavili vsebino memorandumov, ki ga je premier Hruščev izročil predsedniku Kennedyju na Dunaju. V memorandumu je govora o nuklearnih poskusih, razorožitvi in Nemčiji. Sovjetska zveza je voljna ustaviti vse poskuse z atomskim orožjem. Prav tako so Rusi pripravili sprejeti zahodne predloge o kontroli nad atomskimi poskusi, če Zahod sprejme načelo popolne razorožitve. Glede Nemčije in Berlina pa pravijo, da je podpis nemške mirovne pogodbe neodločljiv. Najboljša rešitev za Berlin je, da spremeni Zahod Berlin v svobodno demilitarizirano mesto, kajti okupacijski režim je po sovjetskem mnenju izgubil vsak smisel.

RAZGOVORI V EVIANU NA MRTVI TOČKI — Primerjava stališč francoske in alžirske vlade na dveh zadnjih sestankih je odkrila globoko nesoglasje v nekaterih bistvenih vprašanjih. Alžirska delegacija bi bila voljna nekaj popustiti, toda samo na gospodarskem področju. Najbolj sporno je za sedaj vprašanje Sahare, omenjena, na katerem bi prav tako morali uveljaviti pravico samoodločbe prebivalstva. Glede evropskega prebivalstva v Alžiriji so mnenja, da to ne pomeni nerešljivega problema, znaki pa kažejo, da je za Francijo zelo važno, da bi ohranila gospodarske in politične pozicije v Alžiriji.

Nepričakovano, toda zelo ostro so načeli razgovore o francoskih oporiščih. Alžirska delegacija nasprotuje, da bi imela Francija na njenem ozemlju vojaška oporišča. Razlike v glediščih so se razširile tudi na usodo francoskega administrativnega in policijskega aparata in na način, kako bi izvedli referendum.

REPUBLIKANCI V PROTIOFENZIVI — Prvaki republikanske stranke v Kongresu so pozvali vlado, naj stori »energične politične poteze« in naj »pokaže svojo moč«. Razgovori z Rusi so samo zapiranje enerģije — trdijo voditelji ameriške opozicijske stranke. Predlagali so, naj bi Kennedy določil skrajni rok za ženske pogovore o nuklearnih poskusih. Ta rok naj bi bil največ tri mesece. Če se v tem času ne bi sporazumeli, bi ZDA smatrale, da imajo proste roke glede izvajanja poskusov.

Kongresna večina pa je sprejela Kennedyjeve poglede, da so razgovori s Sovjetsko zvezo na različnih ravneh lahko koristni in da je treba na take razgovore odlej gledati kot na sestavni del zunanje politike ZDA.

V ZENEVI SE VEDNO NI NAPREDEKA — Po splošnem mnenju političnih opazovalcev osnovna naspotja na ženevski konferenci o Laosu še vedno niso izglajena. Veliko pričakujejo od sestanka voditeljev treh laoskih političnih strank, ki se bodo predvidoma sestali v Zürichu. Od sporazuma med temi voditelji zavisi napredek na konferenci.

TAJNI SESTANEK V MILANU — V Milanu so bili te dni pogovori med delegacijama Leopoldovske vlade in Katange. Razgovori so se nanašali na udeležbo Katange na zasedanju kongoškega parlamenta v Leopoldvillu, ki ga je sklical Kasavubu.

NEREDI V JUŽNI TIROLSKI — Južnotirolski nacionalisti so pred dnevi pognali v zrak okrog 20 stebrov električnih daljnovodov v raznih krajih Južne Tirolske; predvsem v industrijski pokrajini okrog Bolzana. Materialna škoda še ni ugotovljena. Aretirali so deset sumljivih oseb.

BOLIVIJA V TEŽKI KRIZI — Zadnje vesti iz La Paze govore o veliki stavki rudarjev iz rudnikov kositra in o »spohodu lačnih«, to je o tisočih delavcev, ki so se napotili proti prestolnici. Vlada je ukinila vse ustavne svoboščine. Aretirali so številne sindikalne delavce.

V Boliviji je veliko rudnih bogastev. Rudarji, ki delajo v zelo težkih okoliščinah ob bedni plači, so v zadnjem času že večkrat zahtevali zvišanje plač. Skopje vesti, ki prihajajo iz te države, govore o zelo težkem notranjem položaju.

OBČINSKA KONFERENCA SZDL VHRASTNIKU PRELOŽENA NA 22. JUNIJ

Krepko analizirati gospodarjenje

Sprlo novih sprememb predpisov v gospodarstvu, ki še nadalje dopolnjujejo naš novi sistem gospodarjenja so se v hrastniški občini odločili preložiti napovedano konferenco s 15. junija na 22. junij. Konferenca je preložena za teden dni, ker so sklenili posvetiti prav vso konferenco izključno razpravi o gospodarjenju v občini v luči vseh sprememb, ki jih prinašajo novi predpisi s področja gospodarstva. Hkrati so ugotovili, da prav pričakovanje novih predpisov v gospodarstvu odvraca gospodarske organizacije od neprekinjenega oblikovanja novih odnosov v podjetju, od uvažanja ekonomskih enot, od iskanja notranjih rezerv in podobnih vprašanj, ki se tičejo krepitve podjetij z lastnimi močmi in možnostmi, ki obstojajo.

Prav tako stanje, ki govori o pričakovanju, da bodo uspehi podjetja uravnjavani od zunaj, je na-

Lep gasilski jubilej

Letos praznuje gasilsko društvo Trojan-Sentgotard petdesetletnico obstoja. — Ta jubilej bodo počastili z veliko proslavo, ki bo na Trojanah v začetku julija. Prireditev bo ob enem občinska gasilska proslava občine Domžale v počastitev dvajsetletnice ljudske vestaje.

Domače gasilsko društvo bo ob tej priliki razvilo nov gasilski prapor. Izvolili so že pripravljavni odbor za to slovesnost, ki je že začel s potrebnimi pripravami.

V Crikvenici s 15. jun.

Člani kolektiva SIT bodo pričeli letovanje v svojem počitniškem domu v Crikvenici 15. junija. Zraven vile, ki so jo imeli že lansko leto, bodo letos letovali že v novo urejenem paviljonu. Tako bodo lahko odpadli šotori, ki so svojemu namenu še doslužili.

V nedeljo so si ogledali novi paviljon v Crikvenici in ostalo članstvo delavskega sveta SIT.

Za čas od 15. do 27. junija Nestalno vreme s pogostimi padavinami bo trajalo še dalje. Zboljšanje vremena ne bo trajalo več kot dva dni.

Dr. V. M.

»Zasavski tednik«, glasilo SZDL Litija, Hrastnik, Zagorje in Trbovlje. Tiska časopisno podjetje »Gorenjski tisk« v Kranju. — Uredja uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Stane Suštar. — Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, Trg revolucije 11 (telefon 86-191), poštni predal 82. — Tekoči račun pri Komunalni banki Trbovlje 600-79-1-146. — Letna naročnina 600 din, mesečna 50 din. — Posamezna številka 20 dinarjev. Rokopisov ne vračamo.

V nekem neprizadetem zaporedju vtrijo že meseca v sodni palači v Jeruzalemu najprejresljivejši dokumentarni film naše zgodovine. Ta sodni proces, skoraj usta številnih prič, izpričuje nemisel naše civilizacije. Občasna pravniška nasprotja, matematično izračunani dokazni postopek, kakršna skrita filozofska misel in Eichmannova steklena celica, pač ne nadomestijo splošnega vtisa, da je v dvorani skoraj tretjina sedežev praznih. Nekoč več zanimanja do lastne zgodovine bi pričakovali od naroda, ki so mu nacistični zločinci v taboriščih vpečili 6 milijonov ljudi. Mar je rana preteklosti na tej židovski koži res tako boleča, da je v sodni palači nihče ne želi zopet odprati?

Sodni proces proti Eichmannu ima v pravnem, političnem in moralnem smislu toliko neobičajnih značilnosti, da je potrebno, če jih uvodoma spoznamo. Vse pravosodne posebnosti so služile nemškimi pravnimi teorijami, ki so jih v zadnjem času polni nemški časopisi, za izhodišče pravnih razprav. Najbolj v vseh teh razpravah ne gre za to, da bi nemškemu narodu skušali odpri oči. V številnih člankih namreč ni najti miselnosti, ki bi odgovorila na vprašanje, kaj je odgovornost za nacistične zločine, vsaj del

in ga sestavljajo vsi narodi. Podobnih pravnih ugovorov bi iz nemškega tiska lahko našli še nič koliko in za vsako takšno pravno trditve bi lahko zbrali številna pravna načela, ki bi na koncu pokazala, da bi bilo pri upoštevanju veljavnih pravnih načel sploh težko. Eichmannova kaznovanje, kar je prvič zelo sporno in težko odrediti, katero sodišče je stvarno pristojno in drugič, sodišča, ki bi ga sestavljali vsi narodi — kratkoma ni.

Na drugi strani gre za kvalifikacijo Eichmannovega zločina. Nemci so odkrili, da izraelski kazenski zakonik ne pozna podobnega kaznivga dejanja, ki bi odgovarjal Eichmannovim zločinom. Pri Eichmannu gre za množičen pokol židov in to je več kakor običajen umor v smislu kazenskih zakonov. Ni potrebna posebna pravniška bistroumnost, da odkrijemo v teh razpravah preprosto igro besed. Eichmannovi zločini so gotovo nova oblika kaznivga dejanja, ki je mnogi nacionalni kazenski zakoniki ne poznajo. Nobenega dvoma pa ni o tem, da je to lahko le težja oblika kaznivga dejanja kot navaden umor.

Nekateri pravni izvedenci so šli celo tako daleč, da imajo rasni zločin, ki

500 MLADIH HRASTNIČANOV BO ŠLO PO PARTIZANSKIH POTEH

Mladina hrastniške občine se vneto pripravlja na pohod po partizanskih poteh, ki bo v osrednji proslavi 20. obletnice vstaje. Po dosedanjih poročilih se bo udeležilo tega pohoda okrog 500, morda pa še več članov LMS.

Mladina hrastniške občine pripravila za praznovanje krajevnega praznika športne in kulturne prireditve po svojih aktivih v vsej občini. Občinski komite LMS v Hrastniku se je zavzel za povečanje števila članstva mladinske organizacije. Trenutno ugotavljajo, da je še okrog 220 mladincev in mladink izven organizacije. V tej akciji se poslužujejo svojega informativnega biltena. Pričakujejo, da se bo do konca septembra število članov LMS v tej občini znatno povečalo.

Mladinska organizacija hrastniške občine se je odzvala na razpis tekmovanja CK LMS v gradnji športnih igrišč. Taka igrišča gradijo v Zidanem mostu, Radečah in delno za rudniško mladino, kjer je del igrišč že dograjen.

Ob zaključku večerne politične šole v Litiji

Pred dnevi so v Litiji zaključili šestmesečno večerno politično šolo, ki je delovala v okviru domače delavske univerze. Program šole je bil zahteven in obsežen, vendar so ga slušatelji kar dobro dojemali. Uspeh šole je bil dobro viden, ko so slušatelji opravljali zaključni izpit, saj je vseh 14 obiskovalcev prejelo izkaz o uspešnem končanem pouku.

Zaključek šole so slušatelji praznovali na Dolah pri Litiji, kjer so izvedli prijeten program.

Sprememba statuta ObLO Hrastnik

Po zadnjih vestih pripravljajo v občini Hrastnik spremembo statuta ObLO Hrastnik. Nekatere spremembe so zlasti v ukinitvi odborniških komisij, ki so doslej razpravljale o istih problemih, ki so jih odborniki obravnavali že na drugih mestih in potem še v ljudskem odboru.

Pomembno zasedanje plenuma ObSS Trbovlje

POGLABLJANJE SAMOUPRAVLJANJA IN SPREJEMANJE OSNOV ZA DELITEV DOHODKA V OSPREDJU OBRAVNAVANE TEMATIKE

Občinski sindikalni svet v Trbovljah je na svojem zadnjem zasedanju plenuma obširno obravnaval najaktualnejše naloge sindikalnih organizacij na področju poglobljanja delavskega samoupravljanja in uveljavljanja no-

vih gospodarskih predpisov.

Zaključki zadnjega plenuma sledijo iz ugotovitev in ocene dveh posvetovanj. Ki sta jih sklicala ObSS in občinski odbor SZDL s predstavniki gospodarskih organizacij, to je predsedniki DS, predsedniki sindikalnih podružnic in direktorji podjetij.

V prvi vrsti se ugotavlja prepočasen prenos oblasti upravljanja na neposredne upravitelje, pri čemer je opaziti večjo ali manjšo bojazen do sposobnosti naših neposrednih upraviteljev do gospodarjenja. Nadalje je videti, da se vse preveč hočejo še uveljaviti predstavniki oblike upravljanja bodisi preko obratnih DS, komisij ipd. Opaziti je, da se niso popolnoma jasni pojmi o neposrednem uveljavljanju kolektiva kot upravitelja in o vlogi ekonomskih enot. V nekaterih vodstvih podjetij je še vse preveč arhaiske računanice glede razvijanja samoupravljanja, vse premočno zavzetosti za uveljavitev nakazanih političnih konceptov. Pojavljajo se tudi škodljive tendence tako imenovanega reguliranja tarifnih postavk za delovna mesta. Končno so še vse premočno razvite oblike izobraževanja ozarovan samoupravljanja in celotnih kolektivov na področju družbenega izobraževanja slehernega zaposlenega.

Sklenili so, da formulirane zaključke dostavijo vsem sindikalnim podružnicam in organom samoupravljanja. Da bi o tej tematiki lahko razpravljali tudi zbor proizvajalcev pri ObLO, je občinski sindikalni svet sklenil, da vso zbrano tematiko dostavi svetu za delo pri LO, ki naj pripravi obširno poročilo družbenemu organu proizvajalcev občine, to je zboru proizvajalcev.

Zaključki plenuma zlasti opozarjajo sindikalna vodstva in kolektive na to, da je potrebno vsestransko zavzemanje za uvedbo takih oblik upravljanja v gospodarskih organizacijah, ki bodo omogočile neposreden vpliv proizvajalcev — upraviteljev pri gospodarjenju podjetij. Decentralizacija samoupravljanja mora imeti značaj decentralizacije oblasti organov samouprave. Le-tej je treba dati tudi upravni status, za

kar so dane vse zakonske osnove in je zato potrebno izvesti potrebne korekture pravnih in pravilnikov o delovnih razmerjih podjetij. Za uveljavitev postavljenih načel in za zagotovitev, da bo kolektiv lahko uspešno gospodaril, je pa treba prilagoditi notranjo organizacijo podjetja in delitev dohodka.

Nadalje se poudarja, da mora biti dohodek osnovni element delitve čistega dohodka in delitve osebnih dohodkov ter da je medsebojne odnose med ekonomskimi enotami organizacijski enotami postaviti na načela, ki veljajo za medsebojne odnose med gospodarskimi organizacijami in panogami. Delitve osebnih dohodkov je pa prepustiti samoupravnim organizacijskim enotam, medtem ko naj osrednji delavski svet določi le načelno politiko delitve.

Sindikalnim podružnicam in organom samoupravljanja se nadalje priporoča večja skrb za družbeno izobraževanje vseh zaposlenih, ne le članov samoupravnih organov.

Iz obširne tematike lahko ugotovimo, da je ObSS z vso resnostjo obravnaval vprašanje poglobljanja samoupravljanja v podjetjih in priprave za sprejemanje pravilnikov o delitvi čistega dohodka in delitve osebnih dohodkov.

Da bi delo lahko potekalo nemoteno in da bi bila sistematično, so bili zadoženi člani plenuma, komisij ObSS za delavsko samoupravljanje in za gospodarstvo ter predsedniki sindikalnih organizacij, da redno sprejemajo delo v posameznih podjetjih.

Občinski sindikalni svet naj bi skupno z Društvom ekonomistov in preko Centra za strokovno izobraževanje delavske univerze formiral instruktorsko ekipo, ki naj bi pomagala posameznim gospodarskim organizacijam, predvsem manjšim pri izdelavi pravilnikov in izdelavi potrebnih ekonomskih analiz.

Se o delu sindikata prosvetnih delavcev v Litiji

V Zasavskem tedniku z dne 1. junija t.l. sem med drugim našel na straneh »Prosvetnih delavcev« občine so se sešli, v katerem je lepo na kratkem opisano delo predzadnje konference sindikalne podružnice prosvetnih delavcev. Odbor sindikata prosvetnih delavcev, ki je bil izvoljen na zadnjem občnem zboru, je dobro razumel naloge, ki stoji pred njim in je mimo organizacijskih problemov, s katerimi se je ukvarjal, vselej preskrbel še različne predavatelje, ki so prisotno učiteljsko seznanjali s pomembnimi težavami. Zal pa so bile te dobro pripravljene sindikalne konference le premalo obiskane, saj se jih je od stotih učiteljev, kolikor jih je v občini, udeleževalo le od 50-70 šolnikov. Zdi se mi, da bi se konference, ki so bile dobro pripravljene sindikalne konference le premalo obiskane, saj se jih je od stotih učiteljev, kolikor jih je v občini, udeleževalo le od 50-70 šolnikov. Zdi se mi, da bi se konference, ki so bile dobro pripravljene sindikalne konference le premalo obiskane, saj se jih je od stotih učiteljev, kolikor jih je v občini, udeleževalo le od 50-70 šolnikov.

obsegu in da bi še naprej težili za kar najboljšo kvaliteto sindikalnih konferenc, ki so do sedaj v mnogem odlole sadove.

Res je nadalje, da so bili na vsako konferenco vabljene tudi predstavniki ObLO, ki se pa vsi vselej le niso udeležili odzvali vabilu, ker so bila le-ta naslovljena najverjetneje preporno dostavljena. Prav verjeten je tudi vzrok, da se ni konference udeleževalo večje število učiteljev, ker so prepozno prejeli taka vabila, tako da niso več mogli odpovedati pouka.

Zdi se mi, da pisec članka ni imel prav, ko je tako sestavljal zadnji odstavek omenjenega članka. Val namreč vemo, da je ljudski odbor temeljito seznanjen s problematiko šolstva v občini, saj se vodijo v tem letu številne razprave o šolstvu celo na posebej zato sklicanih zborih volivcev. Po drugi strani pa na občinski zbor proizvajalcev kar najbolj prizadeva, kako bi pomagal šolam in učiteljem pri njihovem delu.

Na kratko po domovini

V VIDMU—KRŠKEM DRUGI ROTACIJSKI STROJ
V Vidmu—Krškem so pričeli graditi dvorano za postavitev drugega rotacijskega stroja. Novi stroj bo pričel obratovati šele leta 1963. Tovarna celuloze in roto papirja »Djuro Salaj« v Vidmu—Krškem, ki je do sedaj edini proizvajalec roto papirja, bo z novim strojem znatno povečala proizvodnjo.

REVIJA »FILM« SE NAPREJ
Za enajsto leto izdaja distribucijsko podjetje »Vema film« v Ljubljani revijo »Film«. Vse je kazalo, da bodo izdajanje te edine slovenske filmske revije opustili. Toda podjetje »Vema« se je odločilo, da bo ta publikacija izhajala še naprej, in sicer v povečanem obsegu — dvajset strani.

UNIVERZALNI STROJ ZA OBDELAVO LESA
Tovarna strojev in rudarskih naprav »Arsenje Spasič« iz Zaječarja je začela izdelovati več novih strojev, med katerimi vznjaja največjo pozornost univerzalna strožnica za obdelavo lesa. Stroj je mogoče uporabljati za razna dela pri izdelovanju pohištva in za druga dela. — Zaradi univerzalnosti stroja je popravilovanje po njem zelo veliko.

OBNOVA PIVOVARNE V KARLOVCU
Ena izmed največjih pivovar in državi je karlovcu. Sedaj dobiva ta pivovarna nove stroje, ki bodo omogočali večjo proizvodnjo piva, po katerem je veliko popravilovanje. Medtem ko je ta pivovarna doslej izdelala v eni uri 2000 steklenic piva, ga bo z novimi napravami mogoče napraviti dvakrat več. — Proizvodnja piva bo v tovari narasla mesečno na 2 in pol milijona steklenic.

DEVET MILIJARD ZA LETOŠNJA DELA NA PREKOPU DONAVA — TISA — DONAVA
Pred dnevi so na vseh gradbiščih prekopa Donava — Tisa — Donava pričeli z letošnjimi deli, ki bodo zelo intenzivna. Do konca decembra bo namreč treba izkopati več kot 15,5 milijona kub. metrov zemlje, kar je za četrtino več kot lani. — Za letošnja dela na prekopi bodo porabili več kot 2 milijard dinarjev.

Bogate proslave v Zasavju

Praznik mladih

V ŠOLI IVANA CANKARJA V TRBOVLJAH

Mimo osrednje proslave 20-letnice ljudske ustaje, ki bo v Ljubljani, se tudi v zasavskih občinah pripravljajo na praznovanje tega zgodovinskega praznika.

V okviru praznovanja v počastitev dneva ustaje se ta slovesnost dopolnjuje s praznovanjem dneva rudarjev 3. julija. Zagorjani se bodo v obeh dneh zbirali na Plešah pod Zasavsko goro. V Trbovljah bo na večer pred praznikom slavnostna

akademija, kjer bodo v besedi in sliki prikazali dvajsetletno zgodovino. Na praznik borca, 4. julija, se bodo pa Trboveljanci zbrali na partizanskem zboru na Podmeji.

Hrastničani bodo imeli osrednjo občinsko proslavo na Kalu 2. julija zvečer. Planina Kal je bila osrednje žarišče narodnoosvobodilnega boja v teh krajih.

Litijska občina bo imela osrednjo proslavo na dan 4. julija v

Jevnici, kjer bo odkritje spomenika padlim borcem NOV. — Na večer pred dnevom borca bodo imeli litijski občani patrolni pohod in partizanski zbor na Jančah, dopoldne bodo pa improvizirali rezervni oficirji in gojenci predvojaške vzgoje napad na Jevnico.

Revirji pripravljajo nadalje posebno proslavo na dan 20. avgusta, ko bodo na Vrbeh nad Trbovljami odprli Koče revirskih in savinjskih

borcev. Na tej slovesnosti bodo sodelovali tudi Savinjski.

Dne 3. julija praznuje Hrastnik svoj občinski praznik, mesec dni kasneje, 9. avgusta, bo pa občinski praznik v Zagorju.

Razgovori s člani SZDL v Hrastniku

Sekcija za družbeno upravljanje pri krajevni organizaciji SZDL terena II v Hrastniku organizira te dni s člani po podružnicah razgovore o novem zakonu o organizaciji zdravstvene službe. Tudi sekcija za gospodarstvo pripravlja prve razgovore o gospodarskih ukrepih. Tak razgovor s člani SZDL pripravlja tudi sekcija za gospodarstvo pri krajevni organizaciji SZDL terena I v Hrastniku, pa tudi v Radečah.

Vsi skupaj so zapeli »Lepo je v naši domovini biti mlad«. Zapislepr prisrčne slovesnosti pionirjev in mladincev osnovne šole Ivana Cankarja je ta spontana pesem mladih in starih, ki so se zadnjega sobotnega dne zbrali na šolskem dvorišču pod Klečko, pravzaprav še enkrat poudarila vse tisto, kar so mladi šolarji doživljali skozi vso leto, ob 20-letnem jubileju Revolucije in v prvem delu pionirskih iger. Bila je verna podoba resnične mladosti, ki jo je ta dan že tako živo dokazoval mladi poročevalec s pionirsko kapo in rutko, mladi pevci, tamburaši in harmonikarji, pa mladi pesnik in vsi fantje in dekleta.

Niso bili samo dobri učenci. Vstila so se poročila o urah in dnevih, ki so jih vsi posvetili zbiranju materiala iz revolucionarne preteklosti Trbovelj in NOV. Opisali so neštete doživljaje nekdanjih partizanov, pripravili razgovore z nekdanjimi borci, obiskali partizanske kraje in še.

Spoznali so mnoga trboveljska podjetja.

Zbrali so se v šahovskem, planskem, taborniškem, tehničnem in drugih krožkih. Izdali so bogati številki odrednega glasila »Prvi koraki«. Literarni krožek 4. d razreda je posebej pripravil skrbne zvezke »Mladih žarkov«. Učenci iz prvih razredov so postali dobri pevci. Na šoli so ustanovili tamburaški in harmonikarski orkester. Vrt šolske zadrage je vzor dobrega dela.

-IRA-

Letovanje otrok iz Zaporja in okolice

— Na morje gremo! — To je bila tema razgovora skupine učencev, ki sem jih nedavno srečal na šolskem dvorišču. Iz razgovora sem ugotovil, da vlada med mladino za letovanje veliko zanimanje. Da bi kaj več o tem zvedel, sem se obrnil na organizacijo letovanja, na Društvo prijateljev mladine iz Zagorja. Predsednik društva mi je rad postregel z informacijami, ki bodo gotovo zanimale širši krog prebivalstva. Zlasti pa starejše otroke, ki gredo na letovanje.

V okviru Društva prijateljev mladine v Zagorju deluje komisija za letovanje otrok. Naloga te komisije je, da pripravi vse potrebno za udobno in varno bivanje otrok v počitniški koloniji. Otroci, udeleženci letovanja, so bili zdravstveno pregledani. Na zdravniško priporočilo bodo nekaj otrok dodelili v počitniško kolonijo v Kopru, drugi pa po-

dejo v Bohinju. Letovanje traja tri tedne.

V Kopru bosta letovali dve izmenični skupini. Prva skupina bo odpotovala iz Zagorja v Koper dne 4. julija t. l. ob treh popoldne, druga skupina pa bo odšla iz Zagorja 24. julija ob isti uri.

V Bohinju bo taborniško letovanje zdravstvene kolonije od 11. do 31. julija t. l. Otroci, udeleženci te skupine, se bodo zbrali v Zagorju na železniški postaji dne 11. julija ob 3.40. Organizatorju letovanja je uspelo vključiti v vodstvo kolonij izkušene prosvetne in športne delavce. Ti bodo skrbeli za red in varnost otrok med letovanjem.

Posebej je preskrbljeno za zdravstveno in socialno šibke otroke. Za te bosta prispevala del stroškov letovanja Zavod za socialno zagotavljanje in organizator letovanja. Preostali del stroškov

pa plačajo udeleženci. Lasten prispevek je odvisen od zaslužka staršev in znaša povprečno 3000 din. V izjemnih primerih se višina tega prispevka lahko še zniža.

L. A.

ZAPISKI NAŠIH DNI

Križem kražem po Trbovljah

Ker je bomo v nekaj številkah našega časnika majbrž skupaj »mahnihi« po Trbovljah, se vam moram, spoštovani bralci, najprej predstaviti. Sem domači turist. Dovolite, da vas povabim na kozarček za srečno »rajo«. Stopimo kar h Kurniku. Vinček je kisel, pa vseeno gre. No, saj vidim, kapljica vam ugaja. Pa brez zamere, jaz jo bom kar sam naprej ubral.

Ko grem skozi Trbovlje, sem slišal za nekoga Rudarjevega rokometaša, da je z neko

po tej cesti, loviti in napenjati oči, če hočejo priti do gasilskega doma.

Od Svobode II sem jo zavil proti sedežu občine. Začudil sem se, ko sem zagledal lepo urejeno rekometno igrišče in igrišče za košarkarje. Res, pohvaliti moram dijake in dijakinje Gimnazije ter profesorje telovadbe, da so ta prostor tako uredili. Škoda samo, da nimajo sredstev, da bi igrišče še ogradili. Pred samo občinsko hišo sem občudoval lepo urejen nasad z okrasnim grmljem. — Čeprav je bil deževni dan in precej hladen, sem videl nekaj vnetcev, ki so si hladili vroč tri v bazenu.

Zelo lepo urejene vrtove sem videl v najljubšem Dom in vrt. Pri hišah Strojne tovarne in Dimnika so si pa »motorizirani« na originalen način uredili garaže. Škoda samo, da te sedaj kvarijo garabe tega naselja. — Pri »K 4« nisem opazil nič posebnega. Razveselil sem se pa, ko sem zagledal gradbeno delavce, ki so pedirali stare objekte in pripravljali teren za gradnjo nove bolnišnice — čeprav je kazalo, da letos se ne bo nič s t gradnjo. — Ko sem šel mimo SD Rudarja sem hotel pogledati, kakšna je nova tribuna. Lepa stvar, toda že precej onemazana. Kaže, da nekateri obiskovalci tribune uporabljajo njene sedeze kar za peš pot. (Dobro bi bilo, če bi uprava društva oštevilčila sedeze na tribuni, da bi vsakdo vedel za svoj prostor. — Lepo bi tudi bilo, če bi trboveljski navijači na različnih tekmah, posebno na nogometnih, bili malo bolj objektivni in ne bi uporabljali takih kvantitativnih izrazov. Le kakšen vtis odnesejo od nas tuji športniki, če se jim obkłada s tako nespodobnimi besedami.

V stolpnici Elektrarne, kjer so v pridržju lepo urejeni trgovski lokali »Borca«, »Elektrarne« in Elektro-servisa, sem skupaj z nekaterimi domačini občudoval lepo urejen prostor za

vzdrževanje in za dobro luč. — Vse pohvale zaslužijo mladinci hišnega sveta Alojza Hohkrauta, ki so si lepo uredili športna igrišča. — Na Dobrni je še vse po starem, le da so

Pod košem

zaradi rudarjenja spreminja podoba tega idiličnega naselja.

Ste že videli lepo urejene emarice Turističnega opeševalnega društva? Le oglejte si jih! — V restavraciji na Vodah pa me je minila vsa volja za pitje. Za dva decilitra kisla vode bi moral odšteti kar 16 din!

Na poti od Vod do Elektrarne sem opazil, da so se v STT le končno odločili urediti blatne dvorišče, ki je oviralo promet. — Tako iznajdljivi trgovci kot so v »Zeleznici«, pa menda manjka. Vaza, katere cena je v izlozbi označena z 295 din, stane v trgovini 310 din.

Do Sušičke je še nekako šlo — toda od tu naprej! Lur vrtoglav sem postal, ko sem preskakoval kurne luže na cesti. Potolžil sem se, ko sem zagledal nabito poln avtobus s polniki, ki je poskakoval, kot če bi vozil čez mnsko polje. Od Cementarne dalje sem opazil malčke, ki so nekaj brskali po kole-darju in si prišepetavali. Šel sem dalje do Elektrarne in si mislil, kako lepo bi bilo, če bi imel helikopter, da se ne bi lovil po cesti. V gostišču Elektrarne sem čakal na sendvič in malinovce samo petindvajset minut, ker je točalka morala razpravljati o fiziolo. Naenkrat zagledam spet malčke, od katerih mi nekdo reče: — Čemu si se pa tako nasmil, saj še ni Dedek Mraz! Pogledal sem se po obleki — o groza! Bil sem sivobel od glave do pete. Seveda, če sem pa šel mimo Cementarne!

Hitro sem smuknil k postaji in opazoval, kako pokrivajo Trboveljske.

Ko sem jo spet mahal domov s polnim košem vtisov, ni malo manjkalo, da nisem utonil. Pri rudniški žagi je stalo celo jezero na cesti — in da bi bila smola še večja, je pridrvel mimo še avto in me tako obrizgal, da bi me še mati ne spoznala, če sem res njen sin. Ves jezen in blaten sem prišel z zadnjimi močmi spet na betonirano cesto. Sele sedaj mi je postalo jasno, zakaj je v Trbovljah toliko športnikov: kdo se ni in bi rad postal, naj gre samo enkrat na teden peš na železniško postajo! Zagotavljam mu, da bo v enem mesecu dosegel republiški, če ne državni rekord v skoku v daljino. Če mu pa ni do rekordov, bo dobil kondicijo za vse življenje.

Ker se še nisem zahvalil Komunalni, ki tako »skrbi« za odvodne kanale, da postanejo Trbovlje ob deževnih dneh mlaka, ceste pa podivjane reke, to storim sedaj in si priporočam, naj odpre v kraju nekaj trgovin za čolne. Ker je dežja dosti, bo trgovina z njimi cvetela in ji je uspeh zagotovljen.

Ker je spet začelo deževati, sem še hitro moral skriti, da me ni odnesla voda, s pisanjem vtisov o potovanju po Trbovljah sem pa moral končati.

Lepe pozdrave pošilja vsem vaš domači Turist

V četrtek v Svobodi Trbovlje II Jeruzalem 1961

V četrtek, 15. junija, bo v domu Svobode v Trbovljah II zanimivo predavanje oziroma razgovor »JERUZALEM 1961«. O vtihih Eichmanovega procesa in križarjenja po Izraelu bo pripovedoval književnik Herbert Grün, posebni dopisnik »Dela«, ki je bil določen za to nalogo.

Razgovor bodo spremljali barvni diapozitivi. Pričetek točno ob 17. uri v veliki dvorani Svoboda II. Zaradi izrednega zanimanja za to predavanje, ki bo obenem tudi zaključek izobraževalne sezone 1960/61 v Trbovljah, se to predavanje prireja v veliki dvorani in bo tudi ozvočeno.

Razstava osn. šole Alojza Hohkrauta v Trbovljah

V počastitev občinskega praznika v Trbovljah so pionirji in učiteljski zbor osmetleke Alojza Hohkrauta pripravili v šolskih prostorih razstavo, ki je prikazala šolsko in izvenšolsko dejavnost učencev.

Ker je bilo to šolsko leto prvič uveden pouk tehnične vzgoje, so obiskovalci razstave z zanimanjem ocenjevali tudi izdelke iz tehnične delavnice. Posebno so pritegnili ljudi izdelki likovnega pouka, ki so bili razporejeni od najmlajših do najstarejših ustvarjalcev. Grafika, lesorezi in linorezi so imeli največ občudovalcev.

Risarski pouk na šoli vodi akademski slikar Janez Knez. Omenimo še, da je zanimanje med obiskovalci razstave vsebalo tudi zbrano gradivo »Moj kraj večeraj« ter fotografije iz starih Trbovelj.

Vsi na gradnjo koče revirskih in savinjskih borcev V nedeljo čez 300 članov ZB na Vrheh

Občinsko vodstvo Zveze borcev v Trbovljah je sklenilo pripraviti za v nedeljo veliko delovno akcijo vseh članov ZB v trboveljski občini. Ker so se osnovne organizacije ZB že obvezale sodelovati pri gradnji koče revirskih in savinjskih borcev na Vrheh, a prav tako je sklenila tudi občinska konferenca ZB, je pričakovati, da nedeljski akciji kar največji odziv tudi ostalega prebivalstva.

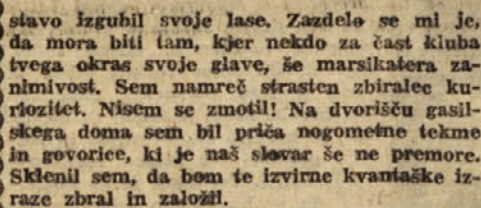
Zbor na Vrheh je napovedan za ob pol osmi uri zjutraj, do ome, ko se bo delo pričelo, pa bo razdelitev dela. Po opravljenem delu bodo pristojnim delavcem postreženo z enolončnico, nakar bo partizanski rajanje.

Ker je koča na Vrheh podkletena, ima temelje in kanalizacijo, preostane samo še postavitev lesenega dela koče, nekaj obzidav in preostala ureditev. Velik del tega bodo opravili v nedeljo. Koča

revirskih in savinjskih borcev bo v grobem dokončana do 20. v tem mesecu. Do takrat bodo lahko kmetje sodelovali pri tem delu s prevozi.

Revija godb na pihala in pihalnih orkestrrov v Novi Gorici

V nedeljo je bila v Novi Gorici republiška revija godb na pihala, ki sta jo pripravila svet Svobode in prosvetnih društev Slovenije in svet Svobod in prosvetnih društev Nova Gorica. Revije se je udeležilo 18 pihalnih orkestrrov DPD Svoboda in prosvetnih društev Slovenije, med njimi tudi godbe na pihala iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja. Od 36 izvedenih skladb je bilo več doma-rih avtorjev.

Na trboveljski cesti

slavo izgubil svoje lase. Zazdelo se mi je, da mora biti tam, kjer nekdo za čast kluba tvega okras svoje glave, še marsikatera zanimivost. Sem namreč strasten zbiralec kuriozitet. Nisem se zmotil! Na dvorišču gasilskega doma sem bil priča nogometne tekme in govorice, ki je naš slovar še ne premore. Sklenil sem, da bom te izvirne kvantitativne izraze zbral in založil.

Prisluhnil sem še govorici odraslih v občinski koloniji, kjer so »boljš« polovice obdelovale neko okajeno »slobšo« polovico in si tamkaj maše izrazoslovje še povečal. Cudil sem se, da se je hišnik »Marjetke« tako jezil nad smrkavel, ko so se na gugalnici guncali oziroma »hojsali«, kakor pri nas pravimo. Kaj ne ve, da sta gugalnica in tobogan narejena za malčke? Zanimivo pa je bilo na sešanki hišnega sveta Spančeve kolonije, ko je tovariš K. zatrjeval, da ima »zveze« in da bo postavil garažo v naselju.

Na trgu Franca Fakna me je pozdravil nagnjeni prometni znak in izravnani obeštni kamni, ki so ovirali promet na cesti. Pri sladičarni sem opazil popravljeno cestno ograjo, tako da sedaj ne bo mogel nihče utoniti v potoku. — Pri kinu »Svoboda« sem slišal, kako so se hvaležni kino obiskovalci zahvaljevali upravi kina, ki jih je z lepaki opozorila na spremembo ure predvajanja kine predstav. Začudil sem se, da je bila kina

Na trboveljski avtobusni postaji

dvorana skoraj prazna, ko so predvajali odlični film »Prerijaska ulica«, medtem ko je bila dvorana v Delavskem domu pri slabšem filmu razprodana. Okus mladine.

Da tudi kulturno življenje v Trbovljah v redni poteka, nam dokazujejo dva zabavno kulturna večera, ki sta bila istega dne in ob isti uri napovedana: prireditve »Vse o harmoniki« v Svobodi II in koncert golencev Glasbene šole. Dobro bi bilo, če bi se sešel koordinacijski odbor društev in napravil potreben terminski koledar.

V imenu vseh zaljubljenecv se prisrčno zahvaljujem podjetju Elektro Trbovlje, da še ni razsvetlil ceste od Knafliča do Voduška. Prosim podjetje, naj se ne ozira na godrnjanje odraslih, če se morajo pomoči, ko gredo

Seminar za člane delavskega sveta in vodilno osebje v cementarni Trbovlje

Pred dnevi je bil zaključen 9 dnevni seminar za člane delavskega sveta in vodilno osebje v Cementarni Trbovlje. Seminar je organizirala kadrovska komisija delavskega sveta s podjetjem »Organizator« Ljubljana. Seminar je obsegal nove gospodarske

predpise, nagrajevanje po enotah, naloge in delo delavskih svetov; vlogo mojstrov in obratovodij; kazenske in disciplinske odgovornosti; sodobno organizacijo podjetja; higieniko tehnično varstvo in odnose med ljudmi. Seminar je obiskalo 32 ljudi.

Velik pomen za Zasavje

Septembra začne delovati TSS v Trbovljah

Kot smo že poročali, sta oba občinska zbora sprejela sklep o ustanovitvi TSS v Trbovljah. TSS bo imela strojni in elektro oddelke. Ravnateljstvo šole je že objavilo razpis. Vsak oddelak bo letos lahko sprejel po 30 učencev. Toda po sedanjih informacijah iz odgovarjajočih šol bo razpisano število preseženo. Možnost vpisa v TSS imajo dijaki triletne rudarske in kovinarske šole. V šoli bodo predavali profesorji trboveljske gimnazije; za strokovna predavanja so pa razpisali natečaj za strojnega in elektro inženirja ali tehnika. Ker pa bo verjetno možno število dijakov preseženo, bodo morali kandidati za vpis v TSS opravljati sprejemne izpite iz slovenščine, matematike in enega tujega jezika.

Predvideno je, da bodo učni prostori za dobo dveh let v spodnjih prostorih gimnazije. V ta namen so že uredili spodnje prostore; tla so pokrili s parketom, preskrbeli nov sobni inventar. Učila bodo dobivali od gimnazije.

Prva TSS bo imela velik pomen za Zasavje. Na TSS v Ljubljani in Krškem se šola sedaj 200 dijakov, skoraj vse stroške za njihovo šolanje pa krije občina. Z ustanovitvijo te šole pa bodo odpadli veliki stroški. Naša skupnost teži za tem, da vsakemu otroku - dijaku omogoči nadaljnje šolanje, če to sam želi. Mimo tega so pa za ustanovitev te šole govorili tudi drugi činitelji kot so: ekonomski činitelji, da si naša industrija preskrbi visokokvalificiran kader, ne bo treba graditi nobenih internatov (že tu se stroški občutno znižajo) ter povezava staršev in šole.

TSS bo začela z rednim poukom 1. septembra. Ravnatelj šole bo tovariš Jože Turk.

Ustanavljanje servisov

pravice, ki jih predvideva Zakon o hišnih svetih njim samim, kar se do sedaj ni izvajalo.

V nadaljnjem programu dela tega sveta je, usmeriti vso dejavnost in finančna sredstva v urejevanje servisov, s čimer bo v veliki meri olajšano delo zaposlene žene in matere.

Povečanje servisne pralnice

Pralnica sicer pri stanovanjski skupnosti že deluje, vendar je njena kapaciteta še premajhna, ker se teh uslug poslužuje vedno več zaposlenih žena. Zato bodo v letošnjem letu ta servis povečali z dograditvijo prostorov ter uredili tudi likalnice in krpalnice perila.

Vsekakor bo imel tak razširjen servis obliko dela, saj se je potreba po ureditvi takega servisa kazala že dalj časa.

Ureditve shrambe za kolesa

V zvezi s potrebo shrambe koles in mopedov na železniški postaji Litija, katerih lastniki se vozijo na delo v Ljubljano in drugam, nameravajo shrambo organizirati tako, da bodo v bližini postaje zgradili primerno kolesarnico. Za to že pripravljajo izračune, kakor tudi samo lokacijo, kjer naj bi bila ta shramba. Tako bodo v bodoče preprečili tako imenovane male kraje, tako naprimer dinam, zvoncev, ročajeve itd., ki so se do sedaj vedno ponavljale.

V programu tudi ureditev otroškega igrišča

Na vseh sestankih in zborih volivcev v Litiji so zaposlene žene in matere prinašale željo po ureditvi otroškega igrišča v naselju »Stavbe«. Končno se jim bo ta

želja uresničila, ker je izvršni odbor stanovanjske skupnosti sklenil, da bo uredil dvojno otroških igrišč, in sicer eno v naselju Stavbe, drugo pa za naselje na desnem bregu Save.

Lokacija še ni določena, vendar upajo otroško igrišče na Stavbah urediti do 22. julija.

Dograditev stanovanjske stavbe za učitelje v Gabrovki

Na zadnji seji upravnega odbora Sklada za zidanje stanovanjskih hiš v Litiji so razpravljali o problematiki stanovanjske izgradnje. Glede na to, da se gradnja četverčka za učitelje v Gabrovki bliža koncu, ker se dela na zgradbi že zaključujejo, je

upravni odbor razpravljal o tem, da prebivalci iz Gabrovke do sedaj še niso uspeli zbrati vsega samoprispevka za to gradnjo, kakor so se obvezali na zborih volivcev. Nujno je, da gradbeni odbor za gradnjo šole v Gabrovki pohiti z zbiranjem teh sredstev, da se bodo dela na stavbi lahko zaključila.

Stanovanjski sklad je pred kratkim kot investitor prišel z gradnjo polstolpnice na desnem bregu Save v Litiji, ki jo gradi domače gradbeno podjetje »Gradbenik«. Čeprav bo ta objekt dozidan šele prihodnje leto, so skoraj vsa stanovanja interesantom že oddana, namreč tistim, ki so h gradnji sami prispevali 50 odstotkov. Zato je upravni odbor stanovanjskega sklada pričel s pripravami za gradnjo druge polstolpnice.

Pogled na Konjšice

SPOZNAVAJMO SVOJ KRAJ IN DOMOVINO

Obisk iz Srbije

V okviru jugoslovanskih pionirskih iger je trboveljska šola Ivana Cankarja že od lanskega leta v nenehnem stiku s šolo Moše Pijade, Malo Ciriče pri Požarevcu v Srbiji. Učenci petega razreda si dopisujejo in izmenjujejo razna darila. Iz Trbovelj so poslali v

31. maja je sprejel te pionirje tajnik občine Trbovlje, Lojze Trpin. Spremljevalkam učiteljicam so podelili knjigo »Zgodovina Trbovelj, Hrastnika in Dola«. Popoldne so si ogledali rudnik, popoldno pa so se udeležili pogreba ponesrečenih rudarjev in skupaj

Poslovilni miting je bil zelo prigrčen. Ob tej priložnosti je sprejel 5. c razred šole Ivana Cankarja vabilo za povratni obisk šole Moše Pijade. To vabilo je ta razred z veseljem sprejel.

Tako je v resnici lepo spoznavati svet in domovino.

Pionirji in pionirke iz bratske republike Srbije v skupnem razgovoru z ostalimi

Požarevac zbirko premoga in zbirko cementa kot učila, razen tega pa opis industrije in razvoj občine Trbovlje. Konec maja pa so sprejeli učence omenjene šole iz Srbije, ki so jih prišli obiskat. Gostje so se zadržali pri gostiteljih od 30. maja do 4. junija. Pionirji iz Srbije so obdarili naše pionirje s fotoaparatom, brušeno vazo, originalnimi copatami in žogo.

z učenci šole Ivana Cankarja položili venec na njihov grob.

V četrtek je pripravila sprejem šola Ivana Cankarja. Ogledali so si muzej NOB, popoldne pa so sodelovali pri otvoritvi nove šole Tončke Čečevce. V petek so si v Hrastniku ogledali proces proizvodnje v Steklarni, nato pa še Hrastnik, Zagorje in Izlake.

V soboto so se gostje poslovili od gostiteljev, pri katerih so bili.

Priprave na krajevni praznik v Radečah

Letos izredno pisano

Letos so v Radečah zelo zgodaj pričeli s pripravami za praznovanje krajevnega praznika. Krajevna organizacija SZDL je skupno s komitejem LMS ter vsemi društvi in organizacijami postavila poseben

pripravljalni odbor, ki je že izdelal okvirni program za praznovanje.

Kaže, da bo letošnje praznovanje krajevnega praznika izredno pisano in tudi vsebinsko bogato.

Praznovanje se prične že meseca julija s tednom športa in tednom mladinskih delovnih brigad. V tem času bodo po centrih in vaseh tega področja številna športna tekmovanja v atletiki, odbojki, šahu in streljanju, ki jih bo organiziral krajevni mladinski komite. V tednu mladinskih delovnih brigad bodo pričeli z deli na novem športnem igrišču in urejanju naselij. V mesecu avgustu bodo dali poseben poudarek društveni aktivnosti s številnimi nastopi planincev, tabornikov, članov AMD, rokometarjev in nogometarjev.

V začetku septembra bo kulturni festival z nastopom dramskih družin, pevskih zborov, godb na pihala, ki ga bo pripravila radeška Svoboda. Za sam zaključek praznovanja bodo organizirali parado mladosti z zaključnim zborovanjem.

Razen tega pa bodo v tem času poživili delo sekcij pri SZDL z nekaterimi novimi oblikami dela, aktivni LMS bodo tekmovali med seboj na različnih področjih dela. Združenje šoferjev in avtomehaničkov bo v tem razdobju razvilo svojo zastavo, gasilske organizacije bodo organizirale številne nastope, pripravili se bodo pohodi partizanskih patrolj na mnoga zgodovinska mesta iz NOV, tribune mladih ob sodelovanju članov ZB NOV itd. Mimo tega so pa Radečani prepričani, da bodo tedaj že v teku dela na gradnji nove šole v kraju, dokončna ureditev ceste in gradnja novega stanovanjskega bloka.

Sodeč po dosedanjih pripravah, bo letošnje obhajanje krajevnega praznika v Radečah boljše in vsebinskejšo od vseh dosedanjih.

Trije aktivni mladih rudarjev

Ker se je izkazal rudniški komite LMS za premalo delavnega in v svojem obsegu neučinkovitega, je odločil občinski komite

adaptirati sedanje šolske prostore, sredstva, ki so dodeljena v ta namen od občine pa povečali s krajevnim samoprispevkom.

Glede na zainteresiranost in prizadevnost volivcev, ki se zavajajo, da je tudi njihova skrb in naloga skrbeti za ureditev šole v kraju, smo prepričani, da bodo učenci v novem šolskem letu 1961/62 že prestopili prag v na novo preurejeno šolo.

Pred uvedbo novega načina finansiranja šol

Tudi v občini Zagorje so že razpravljali o upravljanju in finansiranju po novem načinu. V ta namen je ustanovljen sklad, izvoljen upravni odbor tega sklada

in tudi sredstva že dotekajo. Za čimboljše finančno poslovanje šol bodo ustanovili poseben knjigovodski center. Vse te priprave bodo končane do volitev novih šolskih odborov, obenem pa bodo zbori volivcev natančneje obveščeni o pomena in oblikah uveljavljanja upravljanja v šolah.

Medtem ko o dokončni obliki finansiranja še ni bilo sklepa, je kategorizacija šol že izvedena. Trenutno obstaja 7 kategorij šol v občini Zagorje. Vseh šol je 12. Posebno pozornost bo zahtevalo obravnavanje rudarske šole v Zagorju, kjer se šola 299 učencev, od tega iz občine Zagorje le 111. Način finansiranja te šole je torej vprašanje, ki ne zadeva samo območje občine in samo njenih interesov.

Mladina je razvila zastavo

V okviru praznovanja Dneva mladosti je rudniški komite LMS Hrastnik razvil svojo mladinsko zastavo. Razvija se je udeležilo veliko mladine, pa tudi starejših, saj je bila kino dvorana Svobode I prepolna.

V imenu Rudnika Trbovlje-Hrastnik, ki je botroval zastavi, je zastavo razvil in izročil zastavonoši pomočnik direktorja Jože Zorčič.

Po pozdravnih govorih so izvajali pisan program pevskega zbora ter godbe na pihala Svobode I.

Sklad za šolstvo

Na prvi seji upravnega odbora družbenega sklada za finansiranje šolstva občine Hrastnik so izvolili predsednika, podpredsednika in tajnika sklada ter razpravljali o sredstvih, s katerimi bo sklad razpolagal že v letu 1961. Po predvidenih bodo letošnja sredstva znašala 59 milijonov din ter se bodo predvsem porabila za osnovno dejavnost šol.

Sklenili so, da bodo na prihodnji seji razpravljali o osnutku odloka o kategorizaciji šol in o finančnem načrtu za leto 1961 skupno s svetom za prosveto pri Oblo.

VOHUN NA LETALIŠČU

OD SREDE DO SREDE

Obveščevalec

Tedenski športni pregled

ŠE O USPEHU BOKSARJEV V AVSTRIJI

Uspela turneja

MALI OGLASI

Obveščam voznike motornih vozil, da opravljam vsa avtomobilarska dela. — Oskar Zakonjšek, Trbovlje.

Ugodno prodam dobro ohranjeno spalnico. — Naslov v upravi lista.

Prodajam dve kobilici, lipicanki, črne barve. — Naslov v upravi lista.

PREKLIC

Podpisani Janez Hribar, Trbovlje, preključim vse zaljivke, ki sem jih izrekel proti tovarišu Jožetu Likarju, Trbovlje, Loke 15, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

DEZURNA SLUŽBA ZDRAVNIKOV V TEM TEDNU

15. jun.: dr. Ludvik Kramberger
16. jun.: dr. Vladimira Južnič
17. jun.: dr. Mihaela Drnovšek
18. jun.: dr. Mihaela Drnovšek
19. jun.: dr. Vladimir Komorowsky
20. jun.: dr. Mihaela Drnovšek
21. jun.: dr. Ludvik Kramberger
22. jun.: dr. Vladimira Južnič

KINO

»Delavski dom« Trbovlje: 15. junija nemški barvni cin. film »OD ALJASKE DO MEHIKE«; 16. do 19. junija franc. barvni film SLABE ZENE; 20. do 22. junija sovjetski barvni film MUMU.

»Svoboda« Trbovlje II.: 17. do 19. junija franc. CS film DIVJACINA JE SPUSCENA; 20. in 21. junija ruski barvni CS film ILJA MUROMEC. Predstave ob 18. in 20. uri.

»Svoboda« — Zasavje« v Trbovljah: 16. do 19. junija jug. CS barvni film DOBRI STARI PIANINO; 23. do 26. junija ameriški CS barvni film SONCE ZOPET SIJE.

»Svoboda II.« v Hrastniku: 15. junija amer. bilm ZLATA TROBENTA; 17. do 19. junija jugos. film LJUBEZEN IN MODA; 21. do 22. junija jug. film MARTIN V OBLAKIH; 23. junija maer. barvni CS film SEDEM NEVEST ZA SEDEM BRATOV.

RAZPIS

Komisija za sprejem in odgovor delovnih razmerij pri Strojnem mizarstvu Trbovlje

razpisuje

prosto delovno mesto finančnega knjigovodje.

Pogoji: dokončana Ekonomska srednja šola ali večletna praksa na takem delovnem mestu.

Prošnje sprejemamo do 30. junija 1961.

Zahvala

Ob smrtni nesreči dveh članov našega kolektiva, tov. Franca Mastnaka in Viktorja Marcena, ki sta izgubila življenje pri nesreči 30. aprila 1961 v jami obrata Trbovlje, smo prejeli od mnogih kolektivov, ustanov in posameznikov izraze sožalja. Vsem tem in pa soudeležencem pogreba ter darovalcem cvetja, govornikom, delavski godbi in pevskega društvu »Zarja« naša iskrena in najgloblja zahvala.

Rudniški odbor sindikata rudarjev Trbovlje-Hrastnik,
Kolektiv Rudnika rjavega premoga

ZAKLJUČNI RAČUNI GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

na dan 31. decembra 1960

»VITAMINKA« TRBOVLJE

Postavka	Znesek (v 000 din)	Postavka	Znesek (v 000 din)
A. Osnovna sredstva		A. Viri osnovnih sredstev	
Osnovna sredstva	12,537	Sklad osnovnih sredstev	12,913
Denarna sredstva osn. sredstev	2,343	Drugi viri osnovnih sredstev	2,310
B. Sredstva skupne porabe		B. Viri sredstev skupne porabe	
Sredstva skupne porabe	—	Sklad skupne porabe	69
Denarna sredstva skupne porabe	7	Drugi viri sredstev skupne porabe	—
C. Obratna sredstva		C. Viri obratnih sredstev	
Skupna obratna sredstva	8,109	Sklad obratnih sredstev	1,352
D. Izločena sredstva		Drugi viri obratnih sredstev	—
Denarna sredstva rezervnega sklada	—	D. Rez. sklad in drugi skladi	
denar in drugi skladi	—	Rezervni sklad in drugi skladi	10
Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	—	Viri nerazporejenih sredstev	—
E. Sredstva v obračunu in druga aktiva		E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva	
Kupci in druge terjatve	1,329	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	1,210
Druga aktiva	1,095	Dobavitelji in druge obveznosti	6,520
		Druga pasiva	1,236
Skupaj	25,420	Skupaj	25,420

Vodja računovodstva:
(Golec Erika)

Predsednik UO:
(Sršen Draga)

Direktor:
(Radej Drago)

kovje; Alojz Kraševac, rudar, Zagorje in Silvestra Gole, delavka, Zagorje; Karel Avsec, rudar, Senovo in Justina Uršič, poljedelka, Hudo Brezje; Anton Uršič, kmetovalec, Hudo Brezje in Marija Tomažin, poljedelka, Rovišče; Edo Rautner, uslužbenec, Sevnica in Jerica Auer, trg. pomočnica, Sevnica; Milan Barovič, uslužbenec, Sevnica in Marica Kralj, prodajalka tobaka, Peče 1; Jože Požun, šofer, Podgorje in Marija Bergant, gosp. pomočnica, Orešje.

Smrti: Antonija Radej, prevzičkarica iz Kladja 10 — stara 73 let; Jože Senica, kmet iz Trnovca — star 63 let; Andrej Samec, prevzičkar iz Zebukovja — star 75 let; Marija Mlakar, prevzičkarica iz Ponikve — stara 63 let; Marija Požun, delavec iz Sevnice — star 58 let; Ivana Seničar, prevzičkarica iz Zigarškega vrha — stara 77 let; Frane Traven, upokojenec iz Sevnice — star 81 let.

RADIO

ČETRTEK, 15. junija 1961
8.55 Za solarje — moje in tvoje; 10.15 Majhni ansambli; 12.00 Pozdrav iz Splita; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Franc Cegnar: Priprave svežega sadja za tržišče; 13.30 Zvočna mavrica; 13.50 Poje Akademski pevski zbor Tone Tomšič; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Zvečne kaskade; 17.15 45 minut turizma in melodijske; 18.30 Lepe melodije; 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

PETEK, 16. junija 1961
8.30 Povečanje se vrstijo; 10.35 Ritem in melodija; 11.40 Panoramske zabavne zvokov; 12.00 Drobno skladbe Borisa Kovačiča; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Robert Golob: Problematika gozdne pašve; 12.25 Pet pevcev — pet pevski; 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 14.05 Za solarje — Iz moje srečne mladosti; 17.25 Od plesišča do plesišča; 20.00 Zabavni orkester RTV Beograd; 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 17. junija 1961
8.25 »Teče voda, teče...«; 9.25 Ali vam ugaja?; 10.55 Harfa in vibraton; 12.00 Slovenske narodne pesmi po Ileana Bratuš-Kocjanova, spremlja Avgust Stanko; 12.15 Kmetijski nasveti — Nada Rihtarič: O gospodarnosti v živinorejski proizvodnji; 13.30 Trio R. Bardorfer in Zenski vokalni kvartet; 14.20 Sportni športniki; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 S knjižnega trga; 17.45 Havajski zvoki; 18.35 Hammond orgle; 20.00 Sobotni večer prično v domačem okolju; 21.00 Melodije za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 18. junija 1961
7.35 Godalni orkestri in naši pevci zabavne glasbe; 8.00 Mladinska radijska igra — Nikola Soldato: Noč na postaji Ljudske milice; 8.45 Iz albuma skladb za otroke; 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden; 10.00 Se pomnite, tovarši... Jože Ravbar-Još; S prvorborci Kamniškega bataljona; 10.30 Slovenski napevi; 10.45 Spoznavajmo svet in domovino; 11.45 V štiricetrtnem taktu; 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo I.; 13.30 Za našo vas; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo II.; 15.30 Melodije, ki vam ugaajo; 17.00 Sportno popoldne ali radijska igra (Horst Münich: Jubilejni zbornik); 20.00 Zabavni zvoki za vse; 21.00 Sportna poročila.

PONEDELJEK, 19. junija 1961
8.45 Četrta ure a kvintetom Jožeta Kampiča; 10.15 Zvočna mavrica; 12.00 Nastopajo Beneški fantje; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jaka Ferlan: Kako kažeta vzreja in prodaja prašičev; 12.25

O gostovanju trboveljskih boksarjev na Koroškem smo že poročali. Partizan je na tujem dosegel res lep uspeh in o tem vam posredujemo še nekatere podrobnosti.

Ljubiteljem tega športa v Trbovljah so nekatere ekipe iz Avstrije gotovo že poznane, ali iz poročil o nastopih v naši domovini — saj imajo slovenska društva že precej razvite slike z našimi najbližjimi sosedi — ali pa iz domačega »ringa«. Seveda pa poznajo njihovo kvaliteto še posebno dobro člani Partizana in zato se za to majhno, a težko turnejo, temeljito pripravili. Čakale so jih borbe z še poznano ekipo KAC (Celovec) in za naše borce nepoznano ekipo BK UNION — Villach.

Prvi nastop v Celovcu si je ogledalo okrog 600 gledalcev. V Celovcu je boks še posebno razvil, saj so ravno o tem klubu zrasli kar številni deželni prvaki in iz teh tudi štirje državni prvaki, med katerimi je Kollerger še vedno stalni državni reprezentant in tudi prvak v srednji kategoriji. Sprito tega je razumljivo, da so gledalci v takem središču že nekako »razvajeni«, saj so verjetno navajeni na kvaliteten boks. Razveseljivo je dejstvo, da so bili z nastopom mladih Trboveljčanov nad vse zadovoljni, saj so le-ti prikazali lep, fair in tudi tehnično zadovoljiv boks. Ob nastopu KAC v Trbovljah smo ugotovili pri domačih nekaj prednosti v borbenosti, toda tu v Celovcu ob povratnem srečanju pa so se že pokazali nekateri znaki sistematičnega in trdega dela, kajti Trboveljčani so v borbenosti prekašali domače rutinerje, v tehniki pa so jim bili zelo blizu. To je Partizan prineslo res ugoden rezultat, saj so z renomiranim nasprotnikom dosegli rezultat 7:13. Zmaga domačih je sicer zaslužena, toda po mnenju sodnika Tuschera in tudi gledalcev bi realno sliko o moči obeh nasprotnikov dal le rezultat 11:9 v korist KAC, kajti v borbi Salmayer:Urbanija so točkovni sodniki povsem nepravilno dosegli zmago domačin.

Naslednji dan so Trboveljčani nastopili še v Beljaku, kamor so bili povabljeni, brž ko so v Beljak prišle vesti o povratnem dvoboju v Celovcu. Trboveljčanom gotovo ni žal, da so se vljudnemu vabilu odzvali. Ze sam sprejem na kolodvoru mesta, kjer živi še toliko Slovencev, je pokazal, da so njihove želje večje, kot samo pomeriti moči v ringu. Želijo si športnega sodelovanja, prijateljstva, nova spoznanja, ki naj jih plemenite borbe v ringu še utrdijo in povečajo. — Prav zato so se tudi pri organizaciji potrudili in za oceno tega večera v veliki športni hali je »odlično« skoro premalo. Nič manj kot 1700 gledalcev je navdušeno

podirilo svoje ljubljence in obenem dajalo tudi priznanje poživiteljskim gostom. Ni minila minuta brez aplavza. Skratka, tako objektivnih gledalcev si vsak športnik želi, saj so se zaradi tega Trboveljčani v tem mestu počutili kot doma.

Seveda je takšno vzdušje vplivalo tudi na posamezne borbe. Trboveljčani so to pot odprli vse »svoje registre«. Po začetni nervozni so se od prve do zadnje kategorije drzno spustili v boj. — Srčnost, disciplina in tudi posamezne taktične spremembe so jim prinesle zaslužen zmago 10:8. Po končanem meču so bili vsi nastopajoči in funkcionarji na sprejemu pri namestniku župana za mesto Beljak. V zdravici je namestnik župana poudaril: »Želim čimveč prijateljskih vezi s Slovenci in veseli bodimo takrat, ko vidimo, da mladost prinaša nekaj novega, nekaj, kar mora ob da-

našnji, precej napeti politični situaciji še bolj poživeti, če hočemo živeti v miru — to je prijateljstvo in razumevanje mladih ljudi.« Tov. Ban se je v imenu Trboveljčanov zahvalil za prisrčen sprejem in obljubil vso pomoč pri športnem sodelovanju.

O obeh dvobojih je torej: Pohvaliti moramo prav vse boksarje Partizana, ki so častno zastopali našo revirsko dolino. Posebno pohvalo zasluži tudi glavni sodnik Tuschar, ki je s svojo objektivnostjo dokazal, da sodi v evropsko elito in je gotovo zaslužen doležen za sodnika na evropskem prvenstvu v Beogradu. Naš točkovni sodnik Vuković pa si je na obeh dvobojih pridobil tudi priznanje kot najbolj objektivni točkovni sodnik, kar jih je v zadnjem času sodilo v Celovcu in Beljaku. Skratka — uspela turneja, zaradi katere zaslužijo vsi še posebno pohvalo.

Moška republiška rokometna liga

Zmaga bi bila lahko izdatnejša

Rudar : Mladost
22:10 (11:4)

V zadnjem kolu republiške rokometne lige se je Rudar pomeril z Mladostjo iz Kranja. Približno

Javni telovadni nastop v Hrastniku

Občinska zveza za telesno vzgojo občine Hrastnik je priredila v nedeljo javni nastop v počastitev 20. obletnice vstaje in krajevnega praznika Hrastnik. Telovadni nastop si je ogledalo veliko število ljudi, čeprav vreme ni bilo naklonjeno. Nastopili so pionirji vseh šol v Hrastniku, Radečah in Doči ter TVD Partizan Hrastnik. Več uspešnih točk so prikazali tudi telovadci TVD Partizan Hrastnik, med katerimi sta bila tudi Skaza in Senica.

Nogomet

Proletarec : JLA
1:1 (1:0)

V prijateljski nogometni tekmi je Proletarec igral z graditelji Zasavske ceste. Čeprav je bilo igrišče blatno, sta se obe ekipe trudi, da bi prikazali čim lepši in učinkoviti nogomet. Domačini so bili tehnično boljši, pripadniki JLA pa so z borbenostjo nadoknadili slabšo tehnično igro. Maloletni gledalci so bili zadovoljni s prikazano igro obeh moštev. Gol za domačine je dosegel Podgorec, za enajsterico JLA na levo krilo. V polčasu je bil tek članov Partizana Zagorje in pripadnikov JLA na 1500 m. Zmagal je Brvar (Član Part.).

Aktivnost hrastniške strelske družine

Delovanje Strelske družine v Hrastniku je zelo razgibano, predvsem v vrstah mladih članov — strelcev. Dasi v tej sezoni ni mnogo tekmoval, se člani vestno pripravljajo na bližnja srečanja. Strelci se po dvakrat tedensko

zberajo v prostorih PVV ter se usposablajo in dopolnjujejo znanje v razvoju strelstva. Za aktivnost in razvoj strelstva v Hrastniku sta mimo drugih posebnih zaslug Ivan Srebotnik in Karlo Suštar. Problem strelske družine so še vedno lastni prostori, vendar je upati, da bo tudi to vprašanje kmalu rešeno.

Upravni odbor društva na svojih sejah s pomočjo ostalih članov družine uspešno rešuje tekoča vprašanja. Na zadnji seji so sklenili ustanoviti sekcijo strelcev v Elektrotehnični delavnici. Zelja vseh članov je poživitev strelskega športa.

D. O.

Izletniki, podprite trboveljsko lovsko družino

Na Podmeji, na prelazu, kjer prehaja gorska cesta iz trboveljske kotline proti Savinjski dolini, so podjetni trboveljski lovci pred leti zgradili sredi zelenja mišno lovsko kočico, pri kateri so vsi potniki, izletniki, motoristi in ostali, ki jih vodi pot od mimo zelo radi ustavljajo, seveda pa tudi vsi lovci. Ker je obisk te kočice, zlasti ob nedeljah in drugih praznikih, zelo velik, se je trboveljska lovška družina odločila, da svoj dom razširi s postavitvijo nove verande, ki bo nudila izletnikom in obiskovalcem tega lepega planinskega kotička zlasti ob neugodnem vremenu udoben streho.

Da bo lovcom mogoče izvesti ta načrt, so sklenili, da bodo tudi letos priredili ob tej koči svojo vsakoletno tradicionalno zabavo, ki jo revirčani vsako leto rekordno obiskujejo. Ta prireditve bo v nedeljo, 18. junija. Seveda bo trboveljska lovška družina tudi letos postrelala, da bodo gostom na razplogu po zmernih cenah razne dobrote, dobra pijača in jedila, prav tako bodo tamkaj sodelovali godci in bo na razplogu mladim plesalcem in plesalkam med smekami veliko novo plesišče, lovci bodo pa za izletnike postrelali tudi za razne loveške specialitete — med njimi za srnjaka v omaki. Na prireditvi bo tudi nagradno streljanje.

Upamo, da bodo Trboveljčani in okoličani zamisel domače lovške družine podprli in številno obiskali to prireditev v čistem planinskem zraku, to še tembolj, ker bodo prireditelji postrelali, da bo izletnikom na razplogu avtobus do lovške kočice in nazaj v dolino.

L. E.

Pomemben jubilej

V letošnjem letu doživljamo Zagorjani vrsto pomembnih jubilejev, katerih spominske slovesnosti dajejo občinstvu vsakej jugoslovanski narodov še posebno praznični okvir. Jubileju rudarske godbe in delavskega prosvetnega društva Svoboda se pridružuje stoto leto obstoja osnovne šole »Toneta Okrogarja«, prejšnje topleške šole.

razvila višjeorganizirana osnovna šola. V šolskem letu 1877/78 se je tej šoli priključila privatna steklarška šola. Šola je materialno vzdrževal rudnik, gmočno pomoč učenecem pa je nudila Bratovska skladišnica. Šolski prostori so bili v rudniški stavbi, za katero se je do danes ohranilo ime »stara šola«. V prvem in drugem razredu je bil

la pobudo šolskemu odboru, ustanovljenemu leta 1882 in v katerem je imela odločilen vpliv uprava rudnika, da je začel z gradnjo nove šole, saj je bilo učencev že čez 500. Leta 1903 je bila šola dograjena. Bila je ena največjih in najlepših šol v tedanji kranjski deželi (glej fotografijo), njena zbirka učil je bila za tiste čase najmodernejša. Razen

šole je morala odstopiti nekaj prostorov za ranjence, pouk je bil okrnjen.

Leta 1921 je šola postala osemrazredna. Šolski okoliš je obsegal tudi področje Lok in Kisovca. Leta 1925 je bila na Lokah ustanovljena paralelka I. razreda topleške šole, kasneje pa še paralelka 2., 3. in 4. razreda, dokler ni leta 1939 postala loška šola samostojna.

Tudi okupacija v drugi svetovni vojni šoli ni prizanesla. Nekatere zavezne učitelje so zapirali in izselili, ostale pa odpustili. Zamenjali so jih nemški učitelji. Vsa prizadevanja Hitlerjevih šolskih hišnikov, da bi ponemeli mladi zagorski rod, niso rodila nobenega uspeha. Odpor revolucionarnih in zaveznih staršev se je odražal tudi v odnosih otrok do nemške šole. Leta 1943 je del šolskih prostorov zasedlo nemško vojaštvo in posamezni razredi sploh niso imeli pouka. Po napadu partizanov na Zagorje pa so Nemci šolo spremenili v utrjeno postojanko, obdano z bodečo žico.

Z osvoboditvijo je šola zaživela novo življenje. Po štirih letih okupacije in zatiranja slovenskega jezika so otroci v šoli spet svobodno dihal. Ker pa je bilo šolsko poslopje opustošeno, je bil pouk začasnno v rudniški reslavrariji in rudarski šoli, tako da je reden pouk stekel šele s šolskim letom 1945/46. Tedaj je bila šola tudi reorganizirana. Višji oddelki so sestavljali nižjo gimnazijo, nižji pa osnovno šolo. Leta 1956 sta bili obe šoli ponovno združeni v enotno osemletno osnovno šolo. Tri leta kasneje se je šola preimenovala po svojem nekdanjem učencu in narodnem heroju v osnovno šolo Toneta Okrogarja. Stoti jubilej je šola proslavila z bogatim kulturnim programom v torek, 13. junija ob 17. uri v veliki dvorani Delavskega doma. Od 10. do 13. junija je bila v avli doma odprta razstava šolskih likovnih in tehničnih izdelkov.

Z. J.

Pogled na osnovno šolo »Toneta Okrogarja« Zagorje-Topolice, katere praznuje te dni 100-letnico

Do leta 1860/61 je bila v Zagorju le ena osnovna šola. Z razvojem rudarstva se je močno povečalo število prebivalstva v Toplicah pri Zagorju, šola je postala pretesna. Zato je bila v tem šolskem letu ustanovljena v Toplicah privatna rudniška šola, ki so jo obiskovali le otroci rudarjev. Prvi učitelj je bil Julij Pihak, ki je tudi prvi vodil rudarsko godbo. Iz enorazrednice se je polagoma

učni jezik slovenski, v tretjem in četrtem pa nemški in slovenski. Devdeset odstotkov vseh učencev so bili otroci slovenskih staršev, ostali pa rudniških uslužbenec in steklarjev, priseljenih Nemcev. S porastom števila učencev so ti prostori postali pretesni, saj je bilo v enem oddelku do 80 učencev. Prenatpanost prostorov, za pouk sicer neprimernih, je da-

šolskih prostorov so bila v šoli tudi stanovanja za učitelje.

Do prve svetovne vojne je potekal pouk normalno. Število učencev se je povečalo na okrog 600. Učitelj je bilo 6-7.

Prva svetovna vojna je prizadela tudi topleško šolo. Moški učitelji so bili mobilizirani, poučevalo so le ženske učne moči, večinoma celo brez ustrezne kvali-

Zadnji trije v celici

V dneh ko v Jeruzalemu teče sodni proces proti enemu izmed največjih nacističnih zločincev Adolfu Eichmannu, se nekje na drugi strani sveta še vedno skrivajo vojni zločinci, ki so ostali neizkazovani. V stari trdnjavi Spandau v Berlinu pa prestajajo kazni zadnji trije obtoženi na nürnberskem procesu.

Mednarodno vojno sodišče v Nürnbergu je 1. oktobra 1946. leta izreklo sodbo proti 22 obtoženim nacističnim vojniim zločincem. Med njimi so bili vsi vplivnejši voditelji tretjega Reicha, ki si niso vzeli življenje ali pobeželi v roki pravice. Sedem obtožencev, ki jih niso obsodili na smrt, so zapirali v znano trdnjavo Spandau. Zaradi pomilostitve ali prestane kazni so do sedaj iz zapora izpuščili Funka, Doenitz, Raederja in Neuratha, tako da so v celicah ostali samo še trije: Rudolf Hess, nekdanji Hitlerjev namestnik, Albert Speer, minister za oborožitev in Baldur von Schirach, nekdanji vodja nemške nacistične mladine.

Trdnjava Spandau ima svoje posebnosti. V zaporu so samo tri celice zasedene, 597 celic pa je praznih. Trdnjava je pravzaprav zgradnja postojanka, kjer štirje zavezniški iz druge svetovne vojne prihajajo še v stik. — Straža se

namreč vsak mesec menja. Zapor menja stražo ameriški, ruski, angleški in francoski vojaki. To je zadnja točka v Nemčiji, kjer si štirje vojske med seboj izkazujejo vojaške časti in druga drugi predajajo dolžnosti. 160 vojakov različnih narodnosti je zunanja straža za tri preostale kaznjence, dva sta obojena na 20 let zapora, Rudolf Hess pa na doživetno ječo.

Skoraj 90 let star zapor je od zunaj rdeče barve. Notranost je skoraj prazna. Smatrajo, da je to najbolj zastražen zapor na svetu. Beg iz zapora je po splošnem prepričanju nemogoč. — Čeprav imajo kaznjenci precej veliko svobodo gibanja, niso niti sekunde brez nadzorstva, tako da je samomor popolnoma izključeno. — Drug od drugega so ločeni s praznimi celicami, da je sporazumevanje z znaki neuporabno.

Po štirje stražarji iz Rusije, Amerike, Francije in Anglije jih v celicah nadzorujejo dan in noč. To je skupaj 16 stražarjev. Vsaka država ima razen tega še višjega stražarja, ki nadzoruje delo stražarjev. Razen tega imamo še štiri upravnike zapora (Amerikanec, Rus, Anglež in Francoz), ki skrbijo za notranji red.

Zunanjo stražo sestavlja 40 stražarjev, ki so razpostavljeni po

stražarskih stolpih in oboroženi s strojnimi. Menjajo se vsak mesec iz vojsk štirih držav zaveznic. Razen tega imajo v zaporu še 4 italijanske kuharje, ki pripravljajo hrano za tri zapornike. Smatrajo, da je to najdražji zapor na svetu, kajti vzdrževanje trdnjave Spandau stane mesto Berlin letno okrog 260.000 zahodnonemških mark.

Vsak kaznjencev dobi dnevno štiri časopise v celico, ki jih vsi natanko preberejo do zadnje strani. Nizozemski brivec, ki skrbi za zunanji izgled kaznjencev, je tako najbolj poučen brivec na svetu. Hrana v zaporu omogoča kaznjencem dober telesni izgled. Zajtrk ni brez juhe, jajč in klobas, kosilo pa je skoraj vedno z mesom in sadjem. Razen tega imajo kaznjenci dostop do knjižnice, ki je v posebnih prostorih zapora.

Najhitrejša potniška ladja

Modri trak kot priznanje za najhitrejšo potniško ladjo ima ameriški parnik »United States«. Ta vozi na redni liniji New York — Le Havre — Bremerhaven. Po rednem plovbenem redu prevozi progo Le Havre — New York v 4 dneh in pol.

petala. »Tako srečna sva bila — sedaj pa moram oditi... Ne bodi žalosten zaradi tega... Saj se bova pozneje spet srečala, Adrian...«

Gospa Felicita je trdno zaprla oči. Goverjenje jo je izmučilo in temne sence pod njenimi očmi so postale še močnejše. Njene ustnice so dobile barvo njenih lic. Postale so tako blede, da se niso več ločile od barve obraza.

»Rüdiger...« je zašepetala. Sin je moral skloniti glavo k njej, da je razumel mater. »Bodita dobra drug drugemu...« je dahnila. »Veš, Silka ni prav gotovo čisto nič kriva...«

Dekle se je sklonilo k njej in ji z robcem obrišala potno čelo. Za hip se je Rüdiger obrnil proti njej. Silka še ni nikoli videla tako bolesten moški obraz kot takrat.

Cel njegov obraz je bil bolečina: njegova lica, njegove oči, njegova usta. Silka je položila roko na njegovo glavo — kretanja matere, ki boža otroka.

Rüdiger je spet počel gledati v tla, podzavestno je pa čutil močan pritisk njenih malih rok.

»Silka... osreči ga!« Glas umirajoče je še enkrat postal močnejši. Videti je bilo, kakor da se ji moči spet povračajo. Neopisno nežno, materinsko se je umirajoča nasmehnila dekletu.

»Vidva sta ustvarjena drug za drugega...« Spet je zaprla oči in se umirila.

»Spi...« je zašepetala Rüdiger.

Da njegova mati spi, toda nikoli več se ne bo prebudila iz tega spanja. Silka je jokala in solze so ji vrele po licu.

Zgubila je človeka, ki ga je ljubila, čeprav ga je samo bežno poznala.

Zdravnik jo je prijel za roke in jo obzirno odpeljal iz sobe. Oba moška sta hotela ostati sama, kajti poslovi sta se želela od umirajoče.

Nihče ju ni smel pri tem slovesu motiti, nihče ne bi nikoli zvedel, kaj sta mrtvi ženski obljubila. Ko sta več ur kasneje odhajala iz sobe, sta bila oba moška obraza podobna maški iz kamna. Oba sta stopila pred hišo in odšla v noč.

20 LET REVOLUCIJE

JOŽE STOK — KOROTAN

Skroz obroč na Kozjansko

»Ob Savinji mrgoli Nemcev.« nam je povedal gospodar samotne kmetije na Kozjeli, ko smo ga vprašali po novicah. Našo smo mu povedali, da nameravamo pri njem predati. Takoj nas je peljal v hišo in zakuril v peči. Ko se je razgrela, smo se skobacali nanjo. Toplota je bila tako prijetna, da smo kmalu globoko zasmrčali.

Popoldne nam je gospodar spet postregel z novicami. Vrnili se je namreč iz Šmarjete, kamor ga je bil poslal Antonesko. Povedal nam je, da so borci XIV. divizije izvršili sabotažno akcijo v Senovem, sedaj pa prodirajo v smeri Štor. Na Kozjanskem je ves dan ropotalo; nekje blizu Zagračnice je bila huda borba. Popoldne pa so od tam prbežali verjani brez orožja, raztrgani in preplašeni, ko preganjani volkovi. V Rimskih Toplicah se niso počutili varne, zato so jo kar peš popihali v Celje. Vsi ljudje navdušeno pozdravljajo divizijo. Savinja pa je še vedno močno zastražena.

Zvečer smo se odpravili na javko. Kurirji so nam izročili pismo. Kdo piše? Silas! Poziva nas, naj pridemo za njim, ker da divizija ne bo krenila čez Savinjo pri Rimskih Toplicah. Izbrala si je novo pot, spotoma pa bije hude borbe z Nemci.

Situacija je bila precej zavozlana, toda kljub temu smo odšli dalje. Na pobočju grička, tik nad cesto Zidani most — Celje, smo se morali potihniti, ker je šla po cesti patrulja 34 policistov. Ko so odšli, smo takoj smuknili čez cesto in stekli do Savinje ter se skrili v grmovje.

Počakali smo, da je v nasprotno smer odšla druga patrulja. Nato sta Janez in Drago odšla na stražo, drugi pa smo se priplazili do mosta in opazovali, če ni morda kje skrita nemška zaseda. Vse je bilo mirno! Zato sva jo z Malijem previdno mahnila čez most; pred nama je že žvigil Antonesko. Nisva še naredila 15 korakov, ko sva zagledala, kako se na drugem koncu spet približuje mostu nemška patrulja. Vrgla sva se na tla in stisnil k ogradiju mostu.

Nemška patrulja se je vedno bolj približevala, midva pa sva bila kakor ujeta v past... Bil je hud mraz, toda čutil sem, kako me je od vročine oblival pot. Šlo nama je za nohte.

Patrulja se je pri mostu ustavila. V tem neprijetnem položaju smo tiho preklinjali. Končno so policisti le odšli in vsi smo se oddahnili.

Ko so bili Nemci že dovolj daleč, smo stekli čez most, previdno preleteli še železniške tirne in se povzpeli še na hrib Povčeno.

Toda še bolj smo se oddahnili, ko smo zagledali, kako sta dve nemški patrulji postavili zasedi na obeh koncih mostu. Kaj bi bilo, če bi se to zgodilo takrat, ko sva z Malijem želela na mostu? Da, kaj bi bilo?

Ko smo šli dalje proti vasi Lože, je začel naletavati sneg, ki je sproti brisal sledove za nami. V vasi smo potrkali na polkna pri našem zaupniku Jernejcu, ki je bil preplašen in nam ni hotel odpreti. Dejal je samo, naj bežimo, ker je povsod polno nemške golazni.

Torej prva vest na Kozjanskem ni bila nič kaj bodrilna. Naprej proti Lisci! V bližini vasi Poljane smo zagledali dolgo kolono, ki se je pomikala proti nam. Hitro smo skočili v zaklone in pripravljeno čakali, da sprejemo borbo. Toda na naše veselje je bila ta kolona le Platinova patrulja iz XIV. divizije, ki je potovala proti Pohorju.

Ustavili smo se šele v vasi Sela pod Lisco pri nekem kočarju. Ko smo mu povedali, da bomo pri njem predati, se je prijel za glavo in prošil s sklenjenimi rokami: »Za božjo voljo, nikarte. Povsod je polno Nemcev.«

Od strahu je drhtel, kakor sito v mltnu, si grizel ustnice, pulil lase in momljal: »Danes bom pogubljen...«

Nič ni pomagalo, moral se je vdati. Trije so se skobacali na peč, Janez je odšel na bližnji skedenj na stražo, z Dragom pa sva hodila po sobi sem in tja in hudo oprezovala skozi okna. Zunaj je razsajala zima, burja je hudo žvižgala in se igrala s suhim snegom.

Peč se je že skoraj shladila. Zakuriti je nismo mogli več, ker ni bilo drv. Da bi šel gospodar ponje? Ne, nismo ga smeli pustiti, ker nam nihče ni jamčil, da se bo vrnil. Zeblo nas je, da smo sklepali z zobmi. V hlevu pa je mukala krava, ker ji gospodar ni prinesel sene. Popoldne jo je Drago potolčal s krmo — iz skedenja ji je prinesel škopnik slame, da si je vsaj za prvo silo opomogla.

Popoldne se je vsula z Lisce precej številna nemška drhal. Zapustili smo kočjo in se skrili v hlev. Ko je drhal izginila v dolino, smo se vrnili. Pa ne za dolgo. Kmalu je namreč pristokljalo v vas drugo nemško krdo, zato smo se morali spet umakniti za hlev. Ko so odšli, se nismo več vrnili v kočjo. Ujela nas je temna noč in krenili smo proti Lokavcu.

(Dalje prihodnjije)

Vsak teden ena

Ina Ritter:

15

Njena usoda

Gledala je na Silkino glavo kot na glavo človeka, ki ga je ponoči sovražila kot vsi drugi. Spoznala je, da mlado dekle ne nosi krivde za to, kar se je zgodilo. Greta si je pogladila svoje svetle lase in sočutno gledala Silko.

Ta je vzdignila glavo. V njenih očeh so se bleščale solze in ji počasi tekale po licu. »Tako težko mi je,« je ihtela Silka. Njene ustnice so trepetale, niso pa mogle več spregovoriti besedice, kajti govorjenje ne more spremeniti tega, kar se je pripetilo.

Vstala je in s sklonjeno glavo odšla na dvorišče, potem pa po stopnicah, ki so držale v grajske prostore.

Sama mora videti in se prepričati, kako je z gospo Felicito. Saj vendar ne more biti res, da bi bila tako hudo bolna, kot pravi Greta. Tako neusmiljena usoda vendarle ni.

Po tolikih mesecih nezrekljivega trpljenja je Silka končno našla ti svoj mir — sedaj pa naj bi njen prihod v to kraje napravil takšno nesrečo?

Grajska kuharica je odkodila, ko je zagledala Silko. Njen obraz je bil od sovraštva ves spačen. Nekaj silno grdega je zamrmrala, ko je Silka šla mimo.

Stekanje nekega moškega ji je pokazalo pot. Vrata sobe, kjer je ležala bolnica, so bila samo priprta. Tiho jih je odprla in nemo obstala na pragu. Stala je, kaj se dogaja v sredi obeh moških, ki sta nepremično gledala v žensko, ki je mirno ležala v blazinah. Zavedala se je pa tudi, da je vsaka tolažina beseda odveč in da je edini pomočnik le še čas.

Zdravnik jo je z očmi prosil, naj odide iz sobe. Vedel je namreč, kako je z obema moškima.

Umirajoča ženska je ležala v postelji, ženska, ki bi zanj na prvi pogled mislila, da samo spi. Kako dobra je bila ta gospa za njene ljudi. Silka se je spomnila, kako vesela je še bila gospa Felicita, ko so pri novi hiši obhajali »likof«, kako takšno je znala ta gospa njene ljudi obdariti.

Po prstih je stopila blizu k postelji in obstala tik za Rüdigerjevim hrbtom ter preko njega gledala v nem obraz bolnice, ki je bil od vročine ves rdeč.

Nekje v hiši je silšala, da blje ura. Avtomatično je šela njene udarce. Bilo je pet popoldne. Kmalu se bo stemnilo, kajti noč so bile sedaj tako zgodnje.

Bo to poslednja noč grajske gospe?

Zadržala je sapo, ko je bolnica odprla oči. Vročeno so se ji svetile, toda Silka je razločno videla, da so se najprej ustavile na sinu, potem so pa za hip obstale na Silkinem zmedenem obrazu.

Tedaj se je na obrazu stare gospe pojavil nebeško lep nasmeh. Rüdiger je zastokal, ko je videl ta obraz. Prefrlesel ga je bolj kot vse, kar je doslej videl. Bil je pogled, ki ga ne bo nikdar več pozabil.

Bil je nasmeh umirajoče matere, njen zadnji pozdrav, preden se poslovi od sveta, ki ga je tako ljubila. Vroče solze so kamile na voščeno bele roke bolnice. Bil je stari polkovnik, ki se ni sramoval jokati kot otrok, ki si ne ve pomagati.

Silka še nikoli ni videla moškega ihteti. Tudi ni razumela, da more človek, kot je bil stari baron, sploht jokati.

Stari mož je gledal v ta ljubljen obraz kot skozi kakšno kopreno. Gledal je žensko, s katero je bil v življenju gledal srečen in ki ga je razumela kakor noben drug človek na svetu.

»Ostani pri nas,« so prosile njegove trepetajoče ustnice. Prijel je njene slabotne roke s svojimi trdnimi rokami. Toda nekdo ga je prehitel — prehitela ga je neka nevidna sila, ki ne pozna usmiljenja in ki je močnejša, kot je človek.

Njen prst so bili hladni, čeprav ji je glava od vročine gorela. »Hvala ti, Adrian,« mu je še zaše-

petala. Visoko nad njima so sijale zvezde. Nobenega oblaka ni bilo na nebu in tudi veter je menda zaspal. Bila sta popolnoma sama, niti besede nista spregovorila, ko sta sedla na velik kamen ob robu gozda.

Oba sta doživela izgubo, ki je bila nenadomestljiva. Bila sta oamamljena od udarca in mislila sta, da ga ne bosta prebolela. Sedela sta še tam zunaj, ko je začelo sonce spet vzhajati in oznanjati nov dan.

»Vrnila se bova,« je dejal polkovnik z zlomljenim glasom. Položil je sinu roko na ramo in tako sta se vračala v hišo, ki je postala sedaj prazna.

Gospa Felicita je bila majhna in nežna, toda izžarevala je toploto, ki je polnila vse grajske sobe. Ko sta oba moška vstopila v hišo, ju je zeblo.

Ura v sobi je tikkala, čas je mineval, kot da se ni nič zgodilo. »Mati je mrtva,« je dejal Rüdiger. Bile so prve besede, ki jih je spregovoril, ki jih pa ni razumel.

Njegov oče je sklonil glavo globoko na prsi, njegova mogočna postava pa je bila zlomljena. Bil je moč silne energije, sedaj pa od vsega ni ostalo nič. Molčal je.

Tudi ni imel več kaj povedati. Zanj je sonce zašlo za vedno, pa če še tako slje z neba. Živel je samo s Felicito in zanj, nje pa sedaj ni bilo več.

16.

Crni oblaki so se kopičili na nebu. Močan, mrzel veter je drobil robove oblakov. Imeli so podoben prgov, ki segajo po nebu in nekaj liseče.

Ljudi je zeblo. Zavijali so se v tople plašče, vendar jim ni bilo topleje. Šli so skozi široka vrata grajskega dvorišča, stopali so za krsto, ki so jo štirje moški nesli na ramenih na pokopališče.

Moške so stopali drug za drugim. Ni bilo kot pri drugih pogrebi, kjer so ljudje lahko šli za najbližjimi svojci, a so vendar lahko govorili o vsakič bližnjih stvareh. Gospa, kateri so ljudje danes izkazali poslednjo čast, pa je bila vsem tako blizu.

(Dalje prihodnjije)